

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2048212
Advies P&C: Negatief
Steller: F. Burg
Datum commissie: 28 november 2023
Datum raadsvergadering: 12 december 2023

Team: B&R
Teammanager: Norbert Oud
Portefeuillehouder: T. L. M. Bennis
E-mail: f.burg@hoorn.nl

Onderwerp

Vorbereiding beleid voor het verwijderen van graffiti

Agendering

Ter meningvormende bespreking in de Algemene Raadscommissie

Bijlagen

1	Inventarisatie graffiti Hoorn
2	Overzicht huidige aanpak voor het verwijderen van graffiti
3	Achtergrondinformatie beheer en onderhoud graffiti
4	Overzicht scenario's verwijderen van graffiti

Vragen van het college aan de raadscommissie voor de meningvormende bespreking zijn:

1. Is de raad bereid om de benodigde dekking voor het gewenste scenario te vinden in de bestaande beheerbudgetten? Zo niet, is de raad dan voornemens om de bezuinigingsopgave te verhogen?
2. Wil de raad voor het verwijderen van graffiti beeldkwaliteit B aanhouden?
3. Wil de raad het verwijderen van graffiti planmatig oppakken?
4. Welk van de beschreven scenario's voor het verwijderen van graffiti op gemeentelijke eigendommen heeft de voorkeur van de raad?
5. Wil de raad nog aanvullende suggesties of kaders meegeven voor het nog op te stellen graffiti-beleid?

Samenvatting

De afgelopen jaren is in Hoorn steeds meer sprake van overlast van graffiti. Gebouwen, straatmeubilair en elektriciteitskasten worden regelmatig met lelijke 'tags' beklad. Het is ontsierend en verloederend en is slecht voor de beleving van buurten en het veiligheidsgevoel van bewoners. Zowel het college van B en W als de gemeenteraad vindt een verzorgde en prettige leefomgeving belangrijk en willen de overlast van graffiti beperken.

Het doel van dit voorstel is specifiek gericht op het ontwikkelen van beleid voor het verwijderen van graffiti op gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte. Het behandelt geen aspecten met betrekking tot vrijplaatsen of particuliere eigendommen. De gemeente heeft op dit moment geen graffiti-beleid of beleid voor het verwijderen van graffiti. Op verzoek van de raad heeft het college scenario's uitgewerkt voor het verwijderen van graffiti op gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte. Het college vraagt de raad om een voorkeur uit te spreken. Het gewenste scenario voor het verwijderen van graffiti wordt opgenomen in een nieuwe beleidsnota, die in het tweede kwartaal van 2024 aan de raad kan worden voorgelegd. Elk scenario leidt tot financiële consequenties omdat er binnen de begroting geen rekening is gehouden met incidentele en structurele budgetten voor de verwijdering van graffiti. Als het niet lukt om dekking te vinden binnen de bredere beheerbudgetten leidt een scenario keuze, na integrale afweging bij de kadernota 2024, tot een hogere bezuinigingsopgave.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

Hoewel graffiti als kunstvorm juist heel positief kan zijn voor de beleving van een buurt of stad, kan graffiti als overlastvorm juist een tegenovergesteld effect hebben. De afgelopen jaren is in Hoorn steeds meer sprake van overlast van graffiti. Gebouwen, straatmeubilair en elektriciteitskasten worden regelmatig met lelijke 'tags' beklad. Het is ontsierend en verloederend en is slecht voor de beleving van buurten en het veiligheidsgevoel van bewoners. Zowel college als raad vinden een verzorgde en prettige leefomgeving belangrijk.

De gemeente Hoorn heeft op dit moment echter geen graffiti beleid. Graffiti wordt ad hoc verwijderd en een planmatige aanpak ontbreekt. Uit een inventarisatie van graffiti in Hoorn (bijlage 1) blijkt dat in Hoorn sprake is van relatief veel graffiti in de openbare ruimte. Om de overlast van graffiti beter te kunnen bestrijden heeft het college van B en W een aantal scenario's uit laten werken voor het verwijderen van graffiti op gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte. De raadscommissie wordt nu gevraagd om een voorkeur voor een van de scenario's uit te spreken, zodat deze keuzes opgenomen kunnen worden in het toekomstige graffiti beleid.

Om te komen tot heldere keuzes en scenario's voor het verwijderen van graffiti is het belangrijk om de volgende vragen te beantwoorden:

- Welke beeldkwaliteit willen we nastreven?
Het benodigd budget versus de impact op de openbare ruimte
- Hoeveel geld willen en of kunnen we beschikbaar stellen?

Belang

Een schone leefomgeving is belangrijk voor de leefbaarheid en het veiligheidsgevoel van inwoners. Bekladding van muren en straatmeubilair kan een bron van ergernis zijn. Een helder graffiti beleid is daarom van belang. Met het vastleggen van een visie op graffiti verwijderen stellen we kaders vast waarmee de gemeente graffiti overlast wil inperken.

Centrale vraag

Op welke manier wil de raad graffiti overlast tegengaan?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Dit voorstel heeft tot doel Hoorn schoner en gevoelsmatig veiliger te maken door graffiti snel te verwijderen, duidelijke regels vast te stellen, en mensen te informeren over hoe ze graffiti kunnen laten verwijderen. Dit zal de stad prettiger maken en de veiligheid vergroten.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Door doelgericht graffiti te verwijderen, verbeteren we de kwaliteit van de openbare ruimte en verminderen we de milieu-impact. Een opgeruimde omgeving bevordert duurzaam gebruik.

4. Kaders

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

De huidige voorschriften en juridische bepalingen voor dit onderwerp zijn opgenomen in de APV, met specifieke verwijzing naar paragraaf 2.4.2. Daarnaast vinden we aanvullende wettelijke richtlijnen en voorschriften in de Woningwet, de Welstandsnota, erfpachtbepalingen en het Wetboek van Strafrecht. De APV Hoorn biedt mogelijkheden om actie te ondernemen tegen de dader(s), mits deze op heterdaad wordt betrapt. De erfpachtbepalingen en het Wetboek van Strafrecht bieden mogelijkheden om actie te ondernemen tegen graffiti.

Overige: toezegging 977

Ook heeft de portefeuillehouder Stadsbeheer tijdens de gemeenteraad van 8 november 2022 een toezegging gedaan om bij de raad terug te komen met een beleidsvoorstel voor het verwijderen van graffiti.

5. Argumenten

Beeldkwaliteit openbare ruimte

De eerste vraag die beantwoord moet worden is welke beeldkwaliteit we nastreven. Het kennisplatform CROW heeft voor de beeldkwaliteit in de openbare ruimte drie niveaus van beeldkwaliteit opgesteld; laag, basis en hoog. In bijlage 3 is achtergrondinformatie opgenomen over waar deze beeldkwaliteitsniveaus voor staan als het gaat om graffiti.

In het beleidsplan 'Kwaliteitsgestuurd beheren' voor groen en reiniging van de gemeente Hoorn is door de raad het Beeldkwaliteitsniveau 'Basis' vastgesteld. De huidige aanpak van graffiti voldoet hier echter niet aan. Dit komt niet verder dan beeldkwaliteitsniveau 'Laag'. Dit betekent dan ook dat de gemeente op dit moment niet dezelfde kwaliteitsstandaard hanteert voor het overige beheer en onderhoud in de openbare ruimte. Vanwege de impact van graffiti op de (beleving van) kwaliteit van de openbare ruimte lijkt het echter logisch om voor alle beheer en onderhoud in de openbare ruimte dezelfde kwaliteitsstandaard te hanteren.

Ad hoc versus van planmatig beheer en onderhoud

Op dit moment is in Hoorn geen sprake van planmatig beheer en onderhoud op het gebied van graffiti. Dit wordt ad hoc uitgevoerd. Aanstootgevende teksten en afbeeldingen worden over het algemeen snel verwijderd zodra de gemeente een melding heeft ontvangen. Ook als de (verkeers-)veiligheid in gevaar is worden openbare objecten schoongemaakt. Maar omdat de aanpak reactief is en er geen capaciteit specifiek voor het verwijderen van graffiti is geregeld, kan per geval verschillen of, waar en wanneer een melding wordt opgepakt. Bovendien is er weinig beheerinformatie. Meldingen en verwijderingsacties worden niet consistent vastgelegd. Daarnaast is er geen specifiek budget voor het verwijderen van graffiti. Kosten worden gedekt uit reguliere onderhoudsbudgetten. Daardoor is het moeilijk om te sturen op de kosten.

Er zijn verschillende argumenten waarom het verwijderen van graffiti planmatig wenselijk is:

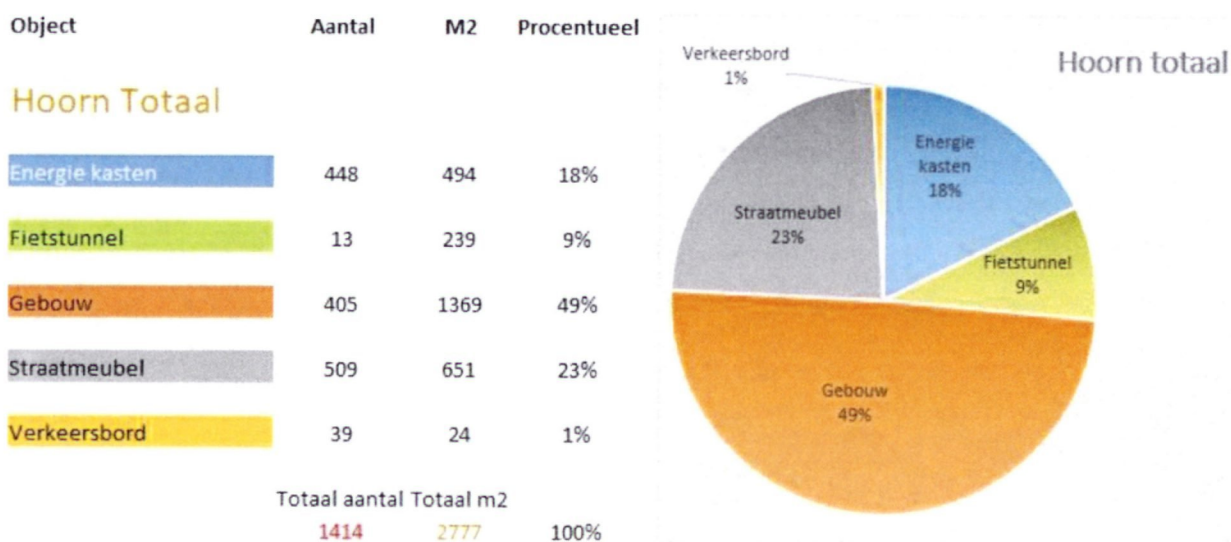
- **Verhoogde stedelijke aantrekkelijkheid:** Planmatige aanpak van graffiti zorgt voor een schonere en aantrekkelijkere stedelijke omgeving. Dit kan het algemene imago van de stad verbeteren en de aantrekkingskracht vergroten, zowel voor inwoners, ondernemers als voor toeristen.
- **Veiligheidsverbeteringen:** Graffiti kan bijdragen aan een gevoel van onveiligheid, vooral als het ongewenste boodschappen of symbolen bevat. Een planmatige aanpak voor het verwijderen van graffiti helpt bij het verminderen van deze onveiligheidsgevoelens en draagt bij aan een veiligere omgeving.
- **Kosten:** Door het verwijderen van graffiti planmatig te organiseren en te beheren, kunnen kosten worden beheerst en kunnen middelen efficiënter worden ingezet.
- **Preventie van herhaling:** Planmatig beheer van graffiti omvat niet alleen verwijdering, maar ook preventie. Dit kan bijdragen aan het voorkomen van herhaling van graffiti-incidenten, waardoor de kosten en overlast op de lange termijn verminderen.
- **Betrokkenheid van de gemeenschap:** Een georganiseerde aanpak biedt mogelijkheden voor betrokkenheid van de gemeenschap. Dit kan burgers aanmoedigen om actief deel te nemen aan het behoud van een schone omgeving en bij te dragen aan het verminderen van graffiti.

- **Duidelijke richtlijnen:** Planmatige organisatie voor het verwijderen van graffiti bevat duidelijke richtlijnen en procedures, waardoor zowel de gemeente als de burgers weten wat ze kunnen verwachten. Dit draagt bij aan transparantie en vertrouwen.
- **Verhoogde efficiëntie:** Een georganiseerde aanpak stroomlijnt de inzet van middelen, waardoor medewerkers effectiever kunnen reageren op graffiti-incidenten en meldingen.
- **Duurzaamheid:** Het planmatig organiseren van het verwijderen van graffiti stelt de stad in staat om duurzame oplossingen te implementeren, zoals het gebruik van milieuvriendelijke verwijderingsmethoden (zetmeelcoating) en het bevorderen van verantwoordelijkheid voor het milieu.
- **Positieve uitstraling:** Een goed georganiseerd graffiti-beleid kan de stad een positieve uitstraling geven als een plaats die zich actief inzet voor een schone en veilige leefomgeving, wat aantrekkelijk kan zijn voor inwoners, bedrijven en investeerders.

Vanuit het oogpunt van efficiency en kostenbeheersing wordt geadviseerd om voor het verwijderen van graffiti in ieder geval een stap te maken van de huidige ad hoc aanpak naar een minimale aanpak van planmatig onderhoud en beheer. Dit brengt wel extra kosten met zich mee.

Scenario's

Op basis van het in Hoorn gehanteerde Beeldkwaliteitsniveau B zijn hieronder naast de huidige situatie drie scenario's voor het verwijderen van graffiti uitgewerkt. In bijlage 4 vindt u een overzicht van de verschillende scenario's.



Huidige situatie (Scenario 0):

Op dit moment is in Hoorn sprake van Beeldkwaliteitsniveau D. Het beheer is reactief georganiseerd, waarmee een laag kwaliteitsniveau wordt bereikt. Uit de recente inventarisatie blijkt dat er relatief veel overlastgraffiti is in Hoorn. De afgelopen jaren is dat in veel wijken toegenomen, mede door enkele zeer actieve vandalen. Hoewel er geen gedetailleerd beeld is van de uitgaven (omdat dit vaak meegenomen wordt in andere acties voor beheer in de openbare ruimte), is de verwachting dat de kosten ook zijn gestegen.

In 2023 is tot en met oktober circa € 63.000,- uitgegeven aan het verwijderen van graffiti op gemeentelijke eigendommen. Er zijn geen incidentele of structurele middelen opgenomen in de begroting voor het verwijderen van graffiti.

Scenario 1: Minimum

Dit scenario omvat een maandelijkse reiniging om een minimale beeldkwaliteit te handhaven. Aanstootgevendende teksten of afbeeldingen en situaties die de veiligheid in gevaar brengen, worden onmiddellijk aangepakt door medewerkers van de buitendienst Hoorn. Voor structureel onderhoud identificeren we vooraf "hot spots" die tijdens elke reinigingsronde worden bezocht. Graffiti wordt verwijderd indien aanwezig. Maandelijks wordt een lijst opgesteld, op basis van vooraf bepaalde criteria, om vast te stellen welke meldingen in de reinigingsroute worden opgenomen. Het totale oppervlak dat maandelijks wordt gereinigd, bedraagt ongeveer 200 vierkante meter.

Dit scenario kost structureel € 100.000,-

Scenario 2: Basis

Voor dit scenario behouden we de organisatorische aanpak van planmatig onderhoud. Deze aanpak volgt dezelfde principes als scenario A, met een uitbreiding naar ongeveer 300 vierkante meter reiniging. Het extra oppervlak kan worden gebruikt om de frequentie van reiniging te verhogen of om specifieke objecten aan te pakken. Een combinatie van beide opties is ook mogelijk. Daarnaast maakt een zogenaamde 'nulbeurt' (zie bijlage 1) in een selectie van wijken of voor een selectie van objecten onderdeel uit van dit scenario.

Dit scenario kost structureel € 150.000,-, plus eenmalig € 50.000,- voor de basis 'nulbeurt'

Scenario 3: Basis +

Voor dit scenario breiden we het te reinigen oppervlak uit tot ongeveer 400 vierkante meter. Het extra oppervlak kan worden benut om de reinigingsfrequentie te verhogen of om specifieke objecten aan te pakken. Opnieuw is een combinatie van beide opties mogelijk. Daarnaast maakt een zogenaamde 'nulbeurt' in alle wijken onderdeel uit van dit scenario.

Dit scenario kost structureel € 200.000,-, plus eenmalig € 85.000,- voor een 'nulbeurt' in alle wijken.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

Hoewel voor dit specifieke voorstel geen participatie heeft plaatsgevonden, is uit verschillende signalen op te maken dat graffiti een grote bron van ergernis kan zijn voor inwoners. Jaarlijks komen circa 150 klachten/meldingen over graffiti binnen van inwoners. Ook krijgt graffiti regelmatig aandacht in media en op sociale media. Er verschijnen regelmatig berichten over de tags van 'K-R', 'Adog' en 'NS' en andere bekladdingen. Zo was er sprake van grote publieke verontwaardiging over onder meer de Nazistische leuzen op de flat bij de Liornestraat, de bekladding van het grote beeld van het varken bij de Grote Waal en de relatief lage straffen die werden opgelegd aan daders.

Ook in de raad is meermaals aandacht gevraagd voor de grote aantallen bekladdingen en is gevraagd wat de gemeente hiertegen kan doen. Een groep raadsleden en inwoners heeft in de zomer van 2023 zelfs nog het initiatief genomen om graffiti in het Julianapark te verwijderen, als statement tegen de bekladdingen.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft wel financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat.

Er zijn geen incidentele of structurele budgetten beschikbaar in de begroting voor het verwijderen van graffiti. Uitgaven die reactief gedaan worden voor het verwijderen van graffiti gaan ten koste van andere beheerbudgetten openbare ruimte.

Als de raad besluit een scenario te kiezen heeft dit altijd financiële consequenties en moet er in eerste instantie gekeken worden naar dekkingsmogelijkheden binnen reeds beschikbaar gestelde budgetten.

Als dit niet lukt dan wordt dit voorgelegd aan de raad bij de behandeling van de kadernota 2024. Dit heeft tot gevolg dat de bezuinigingsopgave groter wordt.

8. Communicatie

Gezien de aandacht voor het onderwerp wordt na de collegebehandeling een persbericht verstuurd over het voorstel en wanneer de raadscommissie dit gaat behandelen. Nadere communicatie volgt rond het besluitvormende raadsvoorstel.

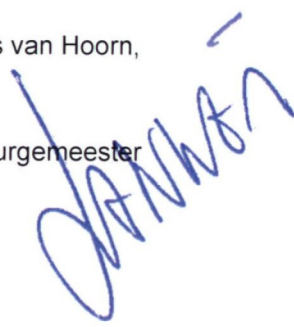
9. Realisatie

Het college neemt de input van de commissie mee en legt in het tweede kwartaal van 2024 een besluit voor aan de gemeenteraad over de verwijderingsaanpak graffiti voor gemeentelijke objecten.

Het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,



De secretaris,



De burgemeester